

El Habib
Maastricht

Gewoon goed onderwijs is niet genoeg

Hüseyin Külcü - directeur
Sahure Seymen-Durmaz - intern begeleider onderbouw
Ender Sürmeli - intern begeleider bovenbouw

300 leerlingen
16 groepen
25 leerkrachten
Islamitisch
Schoolgroep 7

*uitbreiden woordenschat · extra tijd voor taal
en lezen · intensiveren en aanpassen regulier
taal- en leesaanbod · ouderbetrokkenheid*

‘Ouders zijn zelf veelal laagopgeleid, maar hebben hoge verwachtingen van hun kinderen.’ Hüseyin Külcü

Aanleiding

Het verhaal van islamitische basisschool El Habib is net wat anders dan dat van de andere geportretteerde scholen. Niet het oordeel ‘taalzwak’, maar juist de opvallend hoge Cito-scores vielen de Inspectie van het Onderwijs op. Wat is hier aan de hand? Hoe komt het dat El Habib zoveel hoger scoort dan scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie?

Hüseyin Külcü: ‘De meeste kleuters die hier op school komen zijn wel taalvaardig in hun moedertaal, maar kennen misschien net vijf woorden Nederlands. Ze hebben een taalachterstand van bijna twee jaar op hun leeftijdgenootjes. In de acht jaar dat de kinderen bij ons op school zitten, hebben we veel goed te maken. Want ouders hebben wél hoge verwachtingen.’

De leerlingen van El Habib zijn allemaal van allochtone afkomst en komen overwegend uit sociaal zwakkere milieus met laag opgeleide ouders. Ze worden doorgaans opgevoed in hun thuistaal, Nederlands is niet hun moedertaal. Directeur Hüseyin Külcü stelt: ‘Als dit je beginsituatie is, en je wilt de achterstand wegwerken, dan moet je je onderwijs daarop inrichten. Taal is daarbij cruciaal.’ In de twaalf jaar dat El Habib nu bestaat, werkt het team stelselmatig en zeer gedreven aan het doorontwikkelen van het onderwijsprogramma, specifiek voor de eigen leerlingenpopulatie.

Interventies

Om de taalachterstand in te lopen volstaat het reguliere basisschoolprogramma niet, meent het managementteam van El Habib. De school neemt een aantal structurele maatregelen:

- uitbreiden leertijd
- afspraken met ouders over hun rol
- intensiveren en aanpassen taal- en leesaanbod
- uitbreiden woordenschat
- accent op strategieën

Naast structureel meer tijd voor Nederlandse taal, roostert El Habib ook twee keer per week NT2-lessen in. In deze lessen behandelen de leerkrachten nogmaals de lesstof voor taal, in zowel het Nederlands als in de moedertaal. Sahure Seymen-Durmaz: ‘Als leerlingen

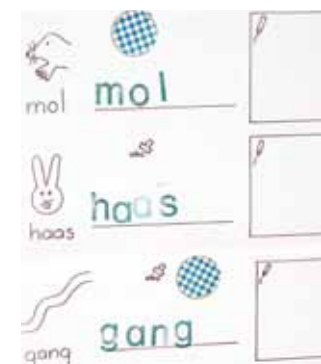
hun moedertaal goed beheersen, is het makkelijker om Nederlands te leren. Ze hoeven de woorden alleen nog maar in het Nederlands te *labelen*.’ Op donderdag plant de school een verlengde schooldag. De leerlingen van groep 6, 7 en 8 nemen deel aan verschillende taalactiviteiten. Deze lessen zijn facultatief, maar worden door 90 procent van de leerlingen gevolgd.

Woordenschat en taalvaardigheid

Sahure Seymen-Durmaz: ‘Woordenschat is het belangrijkste aandachtsgebied op onze school. Vanaf groep 1/2 bieden we elke dag drie nieuwe woorden aan. Via het *voorbeeldspel*, waarbij de leerkracht de woorden uitbeeldt, de *woordmuur* en het *gezamenlijk spel*, waarbij de leerlingen zelf met de woorden aan de slag gaan, maken ze zich de woorden eigen.’ Aanbieden, herhalen en consolideren, zo gaat het elke week.

‘Het is aan de leerkracht ervoor te zorgen dat de kinderen de woorden gaan beheersen.’

Sahure Seymen-Durmaz

De rol van de leerkracht is hierbij essentieel. Het taalaanbod van de leerkracht fungeert als model.

Ender Sürmeli: 'De woordenschatdidactiek die we in de onderbouw gebruiken, zetten we door in de bovenbouw. Omdat we merken dat de leerlingen de teksten van de zaakvakken niet begrepen, hebben we uit alle zaakvakken sleutelwoorden geselecteerd. Die krijgen de leerlingen aangeboden vóór ze met de lesstof aan de slag gaan.' Ze werken met de drie uitjes (onderdeel van semantiseren) uit het viertaktmodel: uitbeelden, uitleggen en uitbreiden.

De school is zich ervan bewust dat, naast de woordenschat, ook de mondelinge taalvaardigheid van de leerlingen gestimuleerd moet worden. Leerkrachten zijn geschoold in verschillende manieren om dit te doen. Leerlingen krijgen veel spreekruimte en de leerkrachten geven feedback op hun taalgebruik. Zo leren ze van elkaar.

Methoden op maat

Indrukwekkend is het, de manier waarop het team onder leiding van de intern begeleiders werkt aan het op maat maken van de taalmethoden. Het kernwoord is 'intensiveren'. Sahure Seymen-Durmaz: 'In groep 1/2 werken we met *Speelplezier*. Maar in plaats van één keer per week het *voorbeeldspel* in te zetten, werken wij er elke dag mee. In het *voorbeeldspel* beeldt de leerkracht de betekenis van woorden uit een bepaald thema uit. Hieraan koppelen we allerlei talige activiteiten, zoals rijmen,

kritisch luisteren en raadsels. Ook de woordenschatdidactiek koppelen we aan het voorbeeldspel. Zo kijken we naar alle methoden: wat hebben onze kinderen nodig? We leggen onze eigen accenten en voegen nieuwe elementen toe.' El Habib heeft bijvoorbeeld de taalmethode aangepast door lessen die voor zelfstandig werken bedoeld zijn van instructie te voorzien. Verder gebruikt de school veel extra materialen op het gebied van schriftelijke taalvaardigheid.

Taalrijk en structuur

El Habib is doordrenkt van taligheid. Niet alleen in de lessen, maar ook in de klaslokalen, en zelfs daarbuiten. Overal woordmuren, hoekjes met boeken, spelletjes en werkvormen met woorden. In de lesopzet is veel aandacht voor structuur en aanpak. Een mooi voorbeeld is het *T-schema* dat leerlingen onder andere bij het schrijven van teksten gebruiken. Het is een schematische voorstelling van leerstrategieën die de school zelf ontwerpt. Ender Sürmeli: 'Het helpt de leerlingen als we een stappenplan visueel maken. Ze kunnen dan zien wat ze moeten doen.' *T-schema's* zijn er voor verschillende vakgebieden.

Belangrijke rol voor ouders

Al bij het intakegesprek maakt de directeur het helder: 'Als u wilt dat uw kind goede schoolprestaties levert, dan hebben we u als ouders daarbij nodig. Ouders willen ook echt investeren, want ze hebben hoge verwachtingen.'

'U wilt dat uw kind straks naar de universiteit gaat? Dan hebben we uw hulp nodig.'

Hüseyin Külçü

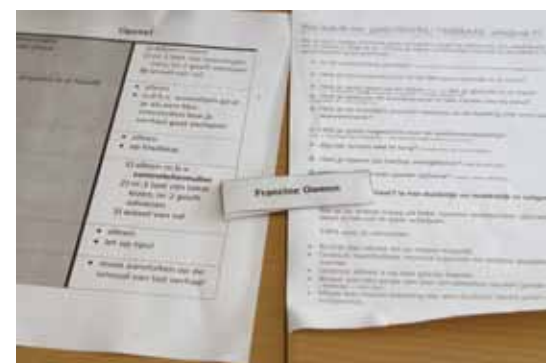
De school helpt ouders hoe ze hun kinderen kunnen helpen bij hun taalontwikkeling. Ze ontvangen het *Adviezenboekje voor ouders*. Dat geeft adviezen voor thuis, die overigens verder gaan dan taal alleen. Er staat: 'De hulp die u thuis geeft, is de basis voor goede schoolresultaten'.

Huiswerk maken

In alle groepen krijgen leerlingen huiswerk mee, waarbij het accent voornamelijk op de taalontwikkeling ligt. Doen leerlingen hun huiswerk niet, dan volgt een brief naar huis en een aantekening op het rapport. Sahure Seymen-Durmaz: 'Dit is niet alleen een waarschuwing voor de leerling, maar ook een punt voor de ouders.' Ouders vinden dit niet vervelend, integendeel. Ze vinden het fijn dat school zich zo actief betrokken toont bij de ontwikkeling van hun kind.

Resultaten

El Habib haalt de laatste jaren hoge toetsresultaten. Niet alleen vergeleken met scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie, maar ook landelijk gezien. Dit is volgens de school het resultaat van jarenlang gestaag en intensief werken aan het taalonderwijs. De beide intern begeleiders: 'We zijn trots op de leerkrachten, leerlingen en ouders. We hebben hard gewerkt en dit echt samen bereikt.' Zelfs als leerlingen van school af zijn, blijft de school ze volgen en

begeleiden. Directeur Hüseyin Külcü: 'Onze zorg gaat door, ook na school. We hebben bijvoorbeeld een huiswerkklas. We doen er alles voor om de kinderen te laten slagen. En we hopen dat het de volgende generatie makkelijker af gaat.'

Borging

El Habib werkt vanuit een sterke drive. Ouders hebben de school twaalf jaar geleden gesticht om de achterstandsproblematiek aan te pakken. Daar is alles op gericht. De twee intern begeleiders spelen een sleutelrol bij de ontwikkeling en de borging. Ender Sürmeli: 'We besteden veel aandacht aan implementatie van alle vernieuwingen. En door strak te monitoren houden we de vinger aan de pols.' El Habib werkt met kijkwijzers, zowel voor algemene vaardigheden als klassenmanagement en directe instructie, als voor de verschillende vakgebieden, zoals woordenschat en begrijpend lezen.

Leerkrachtvaardigheden

De intensieve aanpak van El Habib vraagt wel wat van leerkrachten. Directeur Hüseyin Külcü: 'Alleen Pabo voldoet niet voor deze school. We doen veel aan training en individuele begeleiding van leerkrachten. Structurele feedback waarborgen we door onder meer klassenconsultaties en een wekelijks gesprek tussen de leerkracht en de intern begeleider. We delen ervaringen en leerpunten binnen het team en gebruiken ze als input voor jaar- en schoolplannen.' Ender Sürmeli: 'Werken op El Habib vraagt wel wat extra's van je, maar de voldoening is heel groot.'

Succesfactoren

- ✓ Sterke drive om (taal)achterstand weg te werken
- ✓ Verlenging onderwijstijd
- ✓ Intensivering methoden
- ✓ Leerkrachtbegeleiding
- ✓ Ouderparticipatie

‘Werken op El Habib vraagt wel wat extra’s van je, maar de voldoening is heel groot.’ Ender Sürmeli

Bekijk ook het filmpje op www.onderwijsinspectie.nl

Uitgelicht

Ouderbetrokkenheid

Verschillende scholen uit de taalportretten proberen de ouders beter bij het onderwijsproces te betrekken. Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid een positief effect heeft op de leerprestaties. Het gaat er daarbij bijvoorbeeld om dat ouders met hun kinderen praten over wat er op school gebeurt, hen stimuleren en helpen bij het leren en maken van huiswerk. Ouders die de Nederlandse taal niet of slecht spreken en laagopgeleide ouders hebben vaak minder vaardigheden om hun kinderen effectief te ondersteunen bij de taal-leesontwikkeling.

De laatste jaren zijn verschillende instrumenten en handreikingen verschenen die scholen kunnen gebruiken om ouders te ondersteunen bij de taal-leesontwikkeling van hun kinderen. Het verbeteren van de ouderbetrokkenheid vraagt van de school een open houding naar de ouders en een goede afstemming over de wederzijdse verwachtingen.

Meer informatie: Vries, P. de (2010). *Handboek ouders in de school*. Amersfoort: CPS.

Leertijd

Er bestaat een direct verband tussen de tijd die aan een leertaak wordt besteed en de resultaten van leerlingen. De Inspectie van het Onderwijs ziet erop toe dat scholen voldoende tijd reserveren voor taalonderwijs. De totale tijd per week voor Nederlandse taal moet ongeveer acht uur bedragen. Voor scholen met veel leerlingen met een taalachterstand is dit niet voldoende en is wekelijks minstens tien uur nodig.

Tijdens lesbezoeken gaat de inspectie na of de geplande onderwijstijd efficiënt besteed wordt. Ze beoordeelt onder meer of de leerkracht zorgt voor goed klassenmanagement, waardoor weinig tijd verloren gaat. Leerlingen verschillen sterk in de tijd die ze nodig hebben om bepaalde leerdoelen te bereiken. De inspectie beoordeelt daarom ook of de leerkracht de onderwijstijd afstemt op de behoeften van de leerlingen, door de onderwijstijd uit te breiden op individueel of (sub)groepsniveau als de toetsresultaten daartoe aanleiding geven.

Meer informatie: Inspectie van het Onderwijs (2009). *Toezichtkader 2009. Primair onderwijs – voortgezet onderwijs*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

met r

de arm

de berg

het dorp

erg

de

de

he

wa

ik